

POSTANOWIENIE

11 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 11 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa K.B. i M.B.

przeciwko J.B.

o ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej K.B. i M.B.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 18 kwietnia 2024 r., I ACa 272/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza solidarnie od K.B. i M.B. na rzecz J.B. 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów postępowania kasacyjnego.

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 stycznia 2022 r., I C 482/19, Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności oświadczeń woli powodów zawartych w umowie sprzedaży lokalu mieszkalnego z 18 października 2006 r., z powodu pozorności.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Rzeszowie oddalił apelację powodów.

Sąd drugiej instancji ustalił, że 18 października 2006 r. strony złożyły zgodne oświadczenia woli przed notariuszem, składające się na umowę sprzedaży pozwanej za 200 000 zł udziałów powodów po 1/2 we własności lokalu

mieszkalnego. Kupująca zobowiązała się zapłacić cenę sprzedawcom do 19 października 2006 r. z kredytu bankowego. Strony ustaliły, że część sumy uzyskanej przez pozwaną z kredytu, w wysokości 97 479,03 zł, kupująca przekaże bezpośrednio na spłatę kredytu budowlano - hipotecznego zaciągniętego przez sprzedawców.

Jeszcze przed zawarciem spornej umowy kupująca zawarła umowę kredytu w wysokości 83 455,04 CHF, przeznaczonego na nabycie lokalu mieszkalnego, i część sumy kredytu przeliczona na złotówki w wysokości 97 479,03 zł została przekazana bezpośrednio na spłatę kredytu sprzedawców. Według sprzedawców celem pozornej umowy sprzedaży było umożliwienie pozwanej zaciągnięcie kredytu.

Sąd drugiej instancji uznał, że sprzedawcy nie wykazali pozorności umowy sprzedaży.

Sprzedawcy wniesli o przyjęcie swojej skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ prawidłowa analiza materiału dowodowego powinna doprowadzić Sąd drugiej instancji do dokładnie odmiennych ustaleń, niż poczynione przez Sąd pierwszej instancji, a nieprawidłowo ustalony stan faktyczny jest skutkiem naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegającego na przyjęciu za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, chociaż zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne nie zostały rozpoznane.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazali podstawy prawnej, jednak z uzasadnienia wniosku można wywnioskować, że podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący upatrują w oczywistej zasadności zarzutu naruszenia przepisów postępowania. W orzecznictwie jest sporne, czy zasada związania Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza wyłączenie przepisów postępowania dotyczących ustalania

stanu faktycznego jako podstaw kasacyjnych. W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy uznał, że art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. nie wyklucza żadnego z przepisów postępowania jako podstawy zarzutu kasacyjnego. Jednak oparcie skargi na art. 233 k.p.c. wymaga wykazania, iż przepis ten nie pozwala na ustalenia dokonane przez sąd, nie wystarczy wskazanie możliwości wyciągnięcia z dowodów innych wniosków. W tym przypadku dodatkowo skarżący pod pozorem naruszenia art. 233 k.p.c. przedstawia w istocie zastrzeżenia, co do sposobu zastosowania prawa materialnego, tj. art. 83 § 1 k.c.

Sąd Apelacyjny poza przyjęciem za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, odniósł się do zarzutów apelacyjnych skarżącego, także w aspekcie ustaleń faktycznych. Już z tego względu argumentacja skargi, jako oderwana od treści uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego, jest bezpodstawna.

Po drugie, nawet w sytuacji, gdyby takich fragmentów nie było w uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji, to obowiązkiem skarżącego byłoby wykazanie, że sąd naruszył nie tylko obowiązek oceny zarzutów apelacyjnych (art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c.), lecz także art. 233 k.p.c. lub że na skutek braków uzasadnienia nie można odtworzyć toku rozumowania sądu. Naruszenie przepisów postępowania może być podstawą skargi pod warunkiem, że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Przez przyjęcie za własne ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego ustalenia te stały się ustaleniami Sądu odwoławczego, wraz z wywodami uzasadniającymi te ustalenia. Strona zamierzająca skarżyć naruszenie art. 233 k.p.c. nie może zarzucać ograniczenia się przez sąd drugiej instancji do przyjęcia ustaleń sądu pierwszej instancji, jeżeli uzasadnienie sądu pierwszej instancji da się skontrolować pod kątem prawidłowego stosowania art. 233 k.p.c.

Przy tym w przypadku nienależycie uzasadnionego przyjęcia za własne ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji dochodzi przede wszystkim do naruszenia art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., a nie wskazanych w skardze art. 378 § 1 i 382 k.p.c. Art. 378 § 1 k.p.c. zabrania uwzględniania zarzutów niepodniesionych w apelacji. Ponieważ prawo materialne sąd drugiej instancji stosuje prawidłowo niezależnie od zarzutów apelacji, a nieważność postępowania bierze pod uwagę

z urzędu, art. 378 § 1 k.p.c. w istocie zakazuje uwzględniania z urzędu naruszeń przepisów postępowania nieprowadzących do nieważności postępowania.

Naruszeniem art. 382 k.p.c. może być orzeczenie na podstawie faktu poznanego przez sąd poza postępowaniem, np. w oparciu o publikacje, informacje z mediów społecznościowych lub dokumenty z akt innej sprawy, jeżeli sąd nie przeprowadził dowodu w sposób jawny dla stron. Nienależyte uzasadnienie przyjęcia za własne ustaleń sądu pierwszej instancji nie stanowi naruszenia tego przepisu.

Przy braku zarzutów do postępowania dowodowego podstawą zarzutów co do wniosków wyciągniętych przez sąd z przeprowadzonych dowodów może być wyciągnięcie nieprawidłowych wniosków z innych faktów lub nieprawidłowa ocena dowodów, tj. naruszenie art. 231 lub 233 k.p.c., stosowanych w postępowaniu apelacyjnym na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. Jednak skarżący nie wskazał na czym ma polegać oczywiste naruszenie art. 233 k.p.c.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. pozwanej przysługuje od skarżących zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Dariusz Pawłyszcz

(G.G.)

[SOP]